

Forvitnið dregur

Nýskapandi gransking stendst av forvitni. Tað er ikki vist, at tað kastar pening av sær her og nú, men tað er fortreytin fyri framstigi, segði Steen Busck, søgumaður í fyrilestri fyrrakvøldið. At Føroyar eru so smáar er ikki bara eitt minus, men eisini ein fyrimunur, ið kann seta føroyska gransking í altjóða ljós...

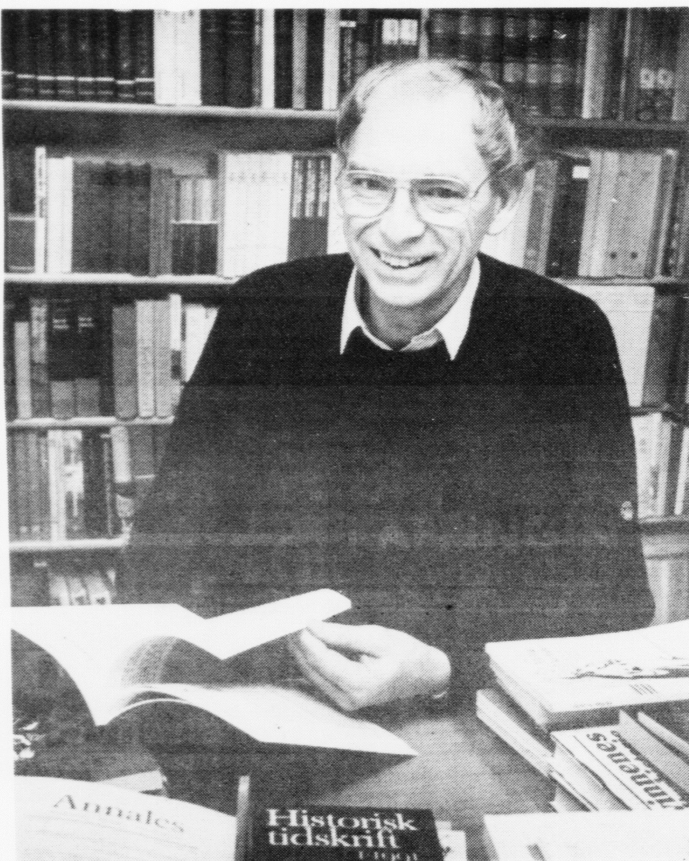
Lucas Debes gamli var hildin fram sum ímyndin av sannari granskingarmentan, tá søgumaðurin, danin Steen Busck helt fyrilestur á Fróðskaparsetrinum fyrrakvøldið.

Tann gitni presturin brúkti øll síni evni til at koma eftir, hvussu tað kundi bera til, at tað var so kalt á Sumbiarsteini ella Munkinum. Ikki tí hann ella nakar annar skuldi brúka hesa vitan til nakað sum helst, men av berum forvitni!

Forvitni er grundarlagið

Hetta rópast frumgransking (mótvegis gransking, ið verður gjørd fyri at verða brúkt til eitt ávíst nyttu-endamál). Steen Busck visti á, at flestu vísindaligu framstigi í søguni ikki vóru spottin av, at onkur hevði t.d. ein ávísan tekniskan trupulleika at dragast við, sum síðaini elvdi til nýggja, vísindaliga sannkenning. Tvørturímóti var tað so, at tað var tann 'ónyttuga' frumgranskingin, ið var tann avgerandi fortreytin fyri tekniskum »finn uppá«-framstigi og nýggjari praktiskari vitan.

- Og soleiðis er tað eisini í dag, segði Steen Busck, ið visti á, at júst tí at tað er so óvist, hvat kemur burtúr frumgransking er privat kapitalur treyður at brúka nógvan pening til gransking.

Steen Busck, søgumaður, ið dagliga starvast á universitetinum í Århus. Við jøvnum millumbilum undirvísir hann á Söguvísindadeildini, har er avmyndaður (mynd: kalm-ar)

Privatu varin

Danski sögufrøðingurin visti á, at í vinnuni var nógv praktisk vitan, ið eisini varð ment í tann mun, tað gagnaði fyrítøkuni

sjálvari, t.v.s. um tað kundi økja úrtøkuna hjá eini fyrítøku. Men tá kemur til gransking, er komið at markinum, tí óvist er um nakað fer at koma burtúr til gagns fyri fyrítøkuna.

Menningin innan vinnulívið og samfelagslívið yvirhøvur verða alt meira heft at framstigi innan granskingina, og tí átekur almennu myndugleikarnir og almennir og privatir

grunnar sær at fígga granskingina.

Sundurgreining og heild

Síðani stakvísindarnar - lívfrøði, samfelagsfrøði, tøkni- og s.s.fr. - spottu burtúr heimspækinum fyri 200-300 árum síðani, er granskingin farið fram á serligum fakstovnum; og innan fyri hvønn av hesum fáast fólk við serskild evni. Harvið verður granskingin meira gjøllig og framstigi verða gjørd á hvørjum øki sær, men tað stóra yvirliðið og samanhangurin settur meira og minni burtúr.

- Skal sum mest fáast burtúr granskingini, segði Steen Busck, so ræður um at finna eina javnvág imillum tær nógvu ser-skildu vitanina og ta stóru heildina.

Tað 'villa' má ikki gloymast

Skal tað eydnast, so er neyðugt at gera sær greitt, hvørji granskingarprojekt ein serliga ætlar sær at leggja seg eftir.

- Samstundis má ein ansa eftir, at ein ikki steingir úti teimum 'villum' projektiunum, sum kanska hava nakað nýskapandi í sær, tá avtornar, segði Steen Busck.

Hann helt, at sjálvandi skulu Føroyar hava ein granskingar-politikk. Tað ein stóru vansi, at landi er so fámént; tað hevur við sær, at orkan er avmarkað. Harumframt var tað ein vansi, at landið er so einstáttat vinnuliga: skal t.d. fiskivinnutøkni gerast, so hevur landið avmarkaða tekniska mentan, tí eingin stórvegis ídnaður hevur verið í landinum.

Ikki bert vansar

- Hinvegin eru fleiri fyrimunir, sum eru verdir ikki bara at hava í huga, men eisini satsa uppá, segði Steen Busck, ið legði aftrat, at bæði upplýsingin og útbúgvingin hjá føroy-

ingum var á høgum einum høgum støði.

Steen Busck helt, at tað at Føroyar vóru so smáar gjørdi tað møgulegt at hava eitt heilt granskingarevni fyri sær á einum avmarkaðum øki. Hartil er tað ein fyrimunur, at granskararnir kenna hvønn annan, tí samstarv er umráðandi í framkomnari gransking.

- Endiliga er ikki at gloyma, at sambandið til hin partin av samfelagnum, útbúgvingaskipanina íroknað, er bæði neyvt og nært, og tað hevur eisini sera stóran týdning.

Gransking týðandi tættur

Steen Busck mælti til, at føroyingar legdu seg eftir at hava trý ára útbúgvingar á universitets-støði, so nevndu bachelor -skipanina. Hann helt, at tað er umráðandi, at útbúgvingin legði stóran dent á, at tey lesandi vóru við í stórri og minni gransking frá byrjan.

- Og so eigur dentur at verða lagdur á føroysk viðurskifti. Eingin heftir seg serliga við ein føroying, ið veit alt um egyptiskar pyramidur, men er tað ein føroyingur, ið kemur við nøkrum forvitnisligum, ið spottir úr føroyskum jørdildi, so skulu tey spila eyguni og hvør veit: koma kanska hendan vegin, segði Steen Busck.

Altjóða eftirljóð

At Føroyar eru so smáar hevur nevniliga ikki bara við sær, at gransking viðvíkjandi Føroyum kann siga nakað um Føroyar, men eisini um fyrbrigdi, ið granskarar aðrastaðni sita og baksast við.

- Hendir tað, so verður føroysk gransking kanska leska við einum oyra úr einum altjóða grunni og er knappliga vörðin munandi stórri..., segði Steen Busck í Nótáini, har 30 fólk vóru møtt.

ówh

Osio
QUALITY ELECTRONICS

og bilstereo er eitt
og tað sama

Vitjið okkum á bási 3 á Sölu-
stevnuni í líttrótarhøllini á
Kambsdali fríggjadagin 19. nov.
til sunnudagin 1. des.

p/f Esmar Simonsen
KAMBSDALUR, Box 78, FR-530 Fuglafjørður, Tlf. 44405, Fax. 44629

Málaraarbeiði og gólválegging

Alt málaraarbeiði og gólválegging verður gjørt. Tilboð verða eisini givin.

Karl Mohr Johansen
370 Miðvágur - Tlf. 32844

Sinnisbati

Fritíðarhølið í Krossgøtu 15 er opið mikukvøld kl. 19-22.